

**Laadun parantaminen kunnossapidon
näyttötutkinnoissa**

Kalevi Vänttinen
Kehittämishankeraportti
Tammikuu 2008

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Vänttinen Kalevi	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 40	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen saakka	
Työn nimi Laadun parantaminen kunnossapidon näyttötutkinnoissa		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Opettajien pedagoginen koulutus		
Työn ohjaaja(t) Vesa Vuorimaa, Päivi Moilanen		
Toimeksiantaja(t) Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammatti- ja aikuisopisto		
Tiivistelmä <p>Työn tavoitteena oli tehdä kunnossapidon ammattitutkinnon näyttöjen järjestämissuunnitelma Savon ammatti- ja aikuisopistoon. Hankkeelle on oppilaitoksessamme tarve ja tilaus, koska näyttötutkintojen järjestämissuunnitelman ohje on muuttunut ja uudet toimikunnat aloittavat toimikautensa. Yleishyödyllisyys on kiistaton. Itse hyödyn hankkeesta oppimalla projektin toimintamallin ja kehitämme näyttötutkinnon järjestämisen laatua. Samalla luomme verkostoa koulutuksen ja käytännön työelämän välille. Lisäksi kokemuksen yhdistäminen edesauttaa erilaisten pedagogisten näkemysten opiskelua ja myös käytännön soveltamista. Laajemmin ajateltuna yhteistyöstämme hyöttyy Savon koulutuskuntayhtymän lisäksi koko yhteiskunta, sillä monipuolisen osaamisen sekä yhteistyön ymmärtäminen on nykyaikaisen yhteiskunnan peruspilari. Järjestämissuunnitelman avulla haetaan näyttöjen järjestämisoikeutta tutkintotoimikunnalta. Savon ammatti- ja aikuisopisto järjestää kunnossapidon ammattitutkinnon näyttöjä ja sen pohjalta näyttötutkintoperusteista koulutusta.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Laatu, näyttötutkinto, näyttösuunnitelma, näyttö		
Muut tiedot		

Author(s) Vänttinen Kalevi	Type of Publication Development project report	
	Pages 40	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Improving the quality of competence tests in maintenance.		
Degree Programme Teacher Education College, Pedagogical education for teachers		
Tutor(s) Vesa Vuorimaa, Päivi Moilanen		
Assigned by Savo Consortium for Education, Savo Vocational College		
<p>Abstract</p> <p>The purpose of this development project is to make a plan for arranging competence tests for Further Vocational Qualification in Maintenance for Savo Vocational College. Such a project is required at our College at the moment because the plan for arranging competence tests has changed and new committees are starting their term of operation. The project is undeniably for the benefit of everyone. I learn the operations model of a project through this work and we develop the quality of arranging competence tests. At the same time we build a network between education and practical working life. Additionally, combining experiences contributes to studying different pedagogical views and putting them in practice. On a larger scale our cooperation benefits not only Savo Consortium for Education but also the whole society, for the understanding of versatile skills and collaboration is a pillar of a modern society. The plan for arranging competence tests is used in applying for the right to organize competence tests. Savo Vocational College arranges competence tests for Further Vocational Qualification in Maintenance and, basing on this, also training for competence-based qualification.</p>		
<p>Keywords</p> <p>Quality, competence-based qualification, plan for arranging competence tests, competence test</p>		
Miscellaneous		

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Kirjoittajan rooli kunnossapidon ammattitutkinnon järjestämisessä ja pedagogiset lähtökohdat oppimisympäristöajattelussa	2
3. Näyttötutkintojärjestämisen laadun parantaminen.....	4
4. Tutkinnon suoritusten arviointi.....	5
5. Näyttötutkintotoiminnan kehittäminen.....	6
6. Henkilöstön työelämäosaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen.....	7
7. Keskeisimmät pedagogiset tavoitteet ja kehittämiskohteet	7
7.1. Oppimisympäristöjen, oppimisen ja kasvamisen tuen ja ohjauksen	8
7.2. Henkilökunnan pedagogiset valmiudet	9
7.3. Koulutus ja työelämä	9
7.4. Laadun varmistaminen ja kehittäminen	10
7.5. Palautejärjestelmä ja laadun kehittäminen	11
8. Pohdintaa	12
Lähteet	14
Liitteet.....	14
Näyttötutkinnon järjestymissuunnitelma.....	15
Arvioijaluettelo	29
Yhteenvetoluettelo	30
Ammattitaidon osoittamissuunnitelma	31
Arviointilomake	32
Arviointipöytäkirja.....	35

1. Johdanto

Näyttöjen järjestämissuunnitelma ohjaa tutkinnon suorittajan näyttöjen antamista sekä ohjeistaa kouluttajien toimintaa turvaten tasalaatuisen toiminnan aikuisopistossa pidettävissä kunnossapidon ammattitutkinnon näyttötutkintotoiminnoissa. Järjestämissuunnitelma tehtiin Opetushallituksen näyttötutkinto-oppaassa olleen mallin ja sen sisällön pohjalta, soveltaen aikuisopiston käytäntöjä ja tarpeita vastaavaksi. Järjestämissuunnitelmaan otettiin malleja Savon ammatti- ja aikuisopiston muiden osastojen järjestämissuunnitelmista soveltuvin osin, sekä noudatettiin Savon ammatti- ja aikuisopiston ohjeistusta näyttöjen järjestämissuunnitelman laatimiseen. Savon ammatti- ja aikuisopisto järjestää kunnossapidon ammattitutkintoja työssä ja oppisopimuskoulutuksessa oleville henkilöille. Tutkintotilaisuudet suunnitellaan ja järjestetään yhteistyössä opiskelijoiden työnantajien kanssa. Yhdessä mietitään ja valmistellaan tulevat tutkintotilaisuudet niin, että ne vastaavat ja noudattavat tutkinnon perusteita, sekä täyttävät tarvittavat arviointikriteerit. Työnantaja tekee työpaikalla työmääräyksen, jonka pohjalta näyttö suunnitellaan niin, että ne vastaavat tutkinnonperusteissa vaadittavat kriteerit.

Tutkinnon perusteissa määritellään mitä opiskelijan pitää osata. Ne kunnossapidon ammattitutkinnon näytöt, joita ei voida toteuttaa avoimina näyttöinä työelämässä suoritetaan oppilaitosympäristössä ja oppilaitos järjestetään niihin kuuluvan koulutuksen. Näytön aikana opettaja, työnantajan ja työntekijäin edustajat seuraavat työn edistymistä. Opiskelijat dokumentoivat näytöt valokuvin ja videoivat kyseistä työsuoritusta. Opiskelijoille laaditaan näyttösuunnitelma, jotta aikataulussa pysyttäisiin ja että tarvittavat osiot tulisivat jokaisen opiskelijan kohdalla ajallaan suoritetuiksi.

Työelämä tarvitsee kunnossapidon ammattiosaajia. On tärkeää työnantajan ja työntekijän kannalta, että osaajalla on todistus ammattitutkinnosta. Tämän kehittämishankkeen tavoitteena on kehittää kunnossapidon ammattitutkinnon järjestämisen laatua, koota yhteen ja selkeyttää eri yhteyksissä tehtyjä linjauksia sekä yhdenmukaistaa toimintaa. Samalla luomme yhteyksiä työelämään ja saamme sieltä tärkeitä yhteistyökumppaneita. Saamme kokemusta myös avoimien näyttöjen suorituksesta. Tavoitteena on ylläpitää ja kohottaa aikuisväestön ammatillista osaamista, antaa valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen, kehittää työelämää ja edistää työllisyyttä, sekä tukea elinikäistä oppimista.

Ammatillisen koulutuksen tulee antaa laaja-alaiset perusvalmiudet alan eri tehtäviin ja erikoistuneemman osaamisen työelämän tarpeisiin. Oppilaitosten tulee yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa varmistaa, että koulutus vastaa työelämän ammattitaitovaatimuksia. Koulutettavia kohderyhmiä ovat: Mekaniikka-alan osaajat, automaatioalan osaajat ja sähköalan osaajat.

Hankkeen toteuttaminen kehittää omaa pedagogista osaamistani lähinnä oppimisprosessin suunnittelussa ja sen toteutuksessa kuin arvioinnissakin. Opettajalla tulee olla käsitys, miten opitaan, miten opetusta ja oppimisprosessia suunnitellaan, millä menetelmillä ja työskentelytavoilla voidaan toimia, mitä arviointimenetelmiä käytetään ja millaisia yksilö- ja ryhmäohjausmenetelmiä on olemassa. Hankkeelle on oppilaitoksessamme selkeä tarve, koska näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman ohje on muuttunut ja uudet toimikunnat aloittavat toimintakautensa. Yhteinen hyöty on kiistaton. Itselleni jäsentyy tässä hankkeessa tutkinnon järjestämisen kokonaisuus. Samalla luomme verkostoa koulutuksen ja käytännön työelämän välille. Lisäksi kokemuksen yhdistäminen edesauttaa erilaisten pedagogisten näkemysten opiskelua ja käytännön soveltamista. Laajemmin ajateltuna yhteistyötämme hyötyy Savon koulutuskuntayhtymän lisäksi koko yhteiskunta, sillä monipuolisen osaamisen sekä yhteistyön ymmärtäminen on nykyaikaisen yhteiskunnan peruspilari.

2. Kirjoittajan rooli kunnossapidon ammattitutkinnon järjestämisessä ja pedagogiset lähtökohdat oppimisympäristöajattelussa

Savon ammatti- ja aikuisopiston koulutusohjelmaan kuuluu kunnossapidon ammattitutkinto, jonka vastuuhenkilönä olen minä. Vastaan koko kunnossapidon ammattitutkinnon suorituksesta ja niihin liittyvistä järjestelyistä, (tutkinnon valmisteluista työnantajien kanssa), arviointisijoista, heidän perehdyttämisestään sekä muista tutkintoon liittyvistä asioista (tutkinnon perusteissa vaadittavat arvioinninkriteerit).

Kunnossapidon ammattitutkinto muodostuu kaikille yhteisistä neljästä pakollisesta osasta. Lisäksi on valittava viisi valinnaista osaa, jotta koko ammattitutkinto tulee suoritettua. Valinnaisia aiheita on paljon, siksi koulutusta tarjoavan onkin tarjottava opiskelijoille valmista mallia, jossa on huomioitu työpaikan tarpeet ja työssä tarvittavat vaatimukset. Valmiita näyttöaineistoja ei ole saatavana tutkintotoimikunnilta eikä Alvarista. Alvar on asiakaslähtöinen näyttötutkintojen järjestäjien yhteistyöelin sekä koko näyttötoimintaprosessia palveleva osaamis-, kehittämis- ja palvelukeskus. Näyttötutkintoaineistojen tuottamisen lisäksi Alvar tekee näyttötutkintoihin liittyvää koulutus-, kehitys- ja tiedotustyötä. (www.alvar.fi/)

Näyttötehtävät ovat varsin työläitä suunnitella. Toisaalta aikaisemmin ei ole ollut järjestelmää, jossa näyttöaineisto olisi yleisesti saatavilla. Tämän vuoksi Opetushallitus organisoi eräänlaisen näyttötehtäväpankin Alvarin yhteyteen. Järjestelmä korvaa näyttöaineiston tekijälle aiheutuneet kulut ja luovuttaa tutkintoaineistoja niitä tarvitseville korvausta vastaan. Järjestelmä siis itse kustantaa itsensä.

Käytännön työn ohjaus

Opettajan tehtävänä on laatia ongelmaratkaisutaitoja vaativia oppimistehtäviä. Myös asiakastyöt voivat olla oppimistehtäviä, mikäli ne tehdään opettajan ohjauksessa. Työssäoppimispaikalla ohjaajana toimii työpaikkaohjaaja. Tärkeää oppimisprosessissa on siis oppimisen ohjaus ja tuki. Oppija oppii arvioimaan työnsä tuloksen lisäksi omaa osaamistaan ja kehittymistään. Näin tuetaan regressiivistä ajattelua.

Keskeiset pedagogiset käsitteet

Oppimista tapahtuu monissa eri ympäristöissä: koulutuksessa, työelämässä, yksityiselämässä ja vapaa-ajalla. Koulutusjärjestelmässä aikaisemmin hankittu osaaminen tunnustetaan nykyisin kolmen tyyppisissä menettelyissä: hakeuduttaessa koulutukseen, aikaisempien opintojen ja osaamisen hyväksilukemisella ja näyttötutkintotyyppisissä arviointimenettelyissä. Tiina Pylkkönen (2006,13) on todennut artikkelissaan ”Aikuisen opiskelijan tarpeet teknillisessä korkeakoulussa”, että aikaisemmin opitun lisäksi voidaan erottaa kolme koulutuksen osa-alueita: formaali (virallinen), informaalinen (arkioppiminen) ja non-formaalinen (epävirallinen) koulutus. Formaali koulutus on koulutusorganisaatiossa tapahtuvaa tutkintotavoitteista koulutusta, non-formaalinen (epävirallinen) oppiminen on järjestelmällistä ja ohjattua ja siitä voi saada todistuksen, mutta se ei kuulu virallisen koulutusjärjestelmän piiriin (esim. ei-tutkintoon johtava aikuiskoulutus). Tällaista ovat koulutusta täydentävät koulutukset, jotka tapahtuvat työpaikalla tai kansalaisjärjestössä. Informaaliksi oppimiseksi lasketaan sellainen oppiminen, joka tapahtuu esimerkiksi itseopiskelun tai työvoimakoulutusohjelmien avulla ja vapaa-aikana ilman erillistä opetustapahtumaa. Työelämässä osataan paremmin hyödyntää henkilön taitoja. Mielestäni tehokkaan työssäoppimisen edellytys on joko opettajan ohjaus tai työpaikkaohjaajan mentorointi. Aikaisemmin hankitun osaamisen käytännöt voivat lisätä työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja koulutusjärjestelmien yhteistyötä.

Perinteisesti uusintava oppiminen on nähty kokemuksille perustuvana, oppija oppii tekemällä ja keräämällä kokemuksia käytännöstä. Opitaan ajattelemaan ja tekemään niin kuin ennenkin on tehty. Oppilaitoksissa puolestaan on yleistymässä kognitiivis-konstruktivistinen oppimiskäsitys, jonka mukaan oppija rakentaa maailmasta sisäisiä malleja ja tietorakenteita, joiden perustalta ohjaa edelleen havainnointiaan ja toimintaansa. Käytännössä kognitiivis-konstruktivistinen lähtökohta on korostanut oppisisällön oppimista oppilaitoksessa vaikkakin oppijan aktiivisille oppimisprosesseille rakentuen. Kummassakin tapauksessa oppiminen näyttäytyy yksilöllisenä prosessina. Kontekstuaalinen näkökulma korostaa oppimisen läheistä sidosta toimintaympäristöön. Toimintaympäristöstä nousee erilaisia haasteita ja mahdollisuuksia, joihin oppijoiden omat kiinnostukset ja kokemukset kytkeytyvät. Työn muuttuessa dynaamisemmaksi ja monimutkaisemmaksi oppijalle syntyy tarve reflektiivisemmin tarkastella toimintaansa ja sen perusteita sekä tietoisemmin tuottaa uusia käytännön ratkaisuja työhönsä. Tämä merkitsee oppimisen suuntautumista voimakkaammin uusien ajattelu- ja toimintamallien tuottamiseen. (A. Kauppi & T. Huttula 2003, 11)

Mielestäni työssäoppiminen on lähes aina uusintavaa, jossa opitaan toisilta työntekijöiltä joko mallioppimisena tai mentorin ohjaamana. Tämän päivän työelämässä on usein vaatimuksena uudistava oppiminen, jolloin todella kehitetään jotain uutta. Se edellyttää usein koko työn ja työyhteisön aseman uudelleen arviointia, jolloin koko toimintakulttuuri muuttuu. Kuinka koulumaailma voi tukea työelämän uudistumista. Perinteiseen ammatillisen tutkintorakenteeseen kehitettiin lähes täysin työelämän ehdoilla kunnossapidon ammattitutkinto, jossa näytöt tehdään suurelta osin työelämässä opiskelijan omassa ammatissa ja työpaikalla.

3. Näyttötutkintojärjestämisen laadun parantaminen

Aikaisemmin kunnossapidon ammattitutkinnon näytöt järjestettiin lähes yksinomaan opiskelijan ja koulutusorganisaation ehdoin, jolloin työnantaja jäi lähes ulkopuoliseksi näytön arvioijaksi. Nykyään työnantajan asema tutkintotilaisuudessa on tullut ja tulee yhä keskeisemmäksi, jolloin työnantajan osaamistarpeet ja tuotannon muutostarpeet otetaan keskeisesti huomioon työntekijän ammatillisessa kehittymisessä. Työntekijän ammatillinen kehittyminen ja työpaikan tuotannon kehittyminen ovat samansuuntaisia. Näin myös työnantaja sitoutuu työntekijän ammatilliseen kehittymiseen.

Näyttöjen laatua parannetaan niin, että työnantajan kanssa kartoitetaan aluksi opiskelijoiden valinnaisten osien valinta, niin että kullekin mekaniikka-, automaatio- ja sähköalan osaajalle määritellään yhdessä ne valinnaiset osat, jotka suurelta osin palvelevat työnanta-

jan tarvitsemia osaamisalueita. Samalla kartoitetaan tehtävän laajuus, ja tarkastellaan täytäkö kyseinen työtehtävä muitten näyttöjen kriteereitä, joita voidaan lukea hyväksi muissa näytöissä. Haluan vaikuttaa asiaan, jossa kouluttaja ja työnantaja tapauskohtaisesti valitsevat opiskelijoille oikeat valinnaiset osat, joita opiskelijan tutkintokokonaisuuteen tarjotaan. Tällöin saavutetaan työpaikan tarpeet ja ammatilliset vaatimukset. Näitten pohjalta rakennetaan opiskelijalle kunnossapidon ammattitutkinnon kokonaisuus. On toivottavaa, että arvioinnissa ja suunnittelussa opiskelija olisi mukana ainakin siten, että suunnitelmaan tulisi hänen henkilökohtaisia tavoitteitaan ja taipumuksiaan.

Kehittämishankkeeni tavoitteena on saada työnantajille/työyhteisöille oppilaitoksemme laadullinen ja yhteistoiminnallinen näkemys, jotta yhteistyötä voidaan jatkaa ja kouluttaa heille ammattitaitoisia osaajia. Tätä haluan olla edistämässä. Onhan kaikkien osapuolten yhteinen tavoite, että järjestelmä vastaa työelämän tarpeita. Työntekijöiden liikkuvuus työpaikasta toiseen on nykypäivää ja työntekijöiden on helpompi päivittää näyttötutkintojen avulla osaamistaan ja mahdollisesti kouluttautua uudelleen.

Vanhoiden tutkintojen päivytyksen haasteena on se kuinka voitaisiin vaivattomasti päivittää kauan sitten suoritettut tutkinnot vastaamaan tätä päivää. Nykyisin osaamisen päivitys hoidetaan lisäkoulutuksella, jonka yritykset järjestävät.

4. Tutkinnon suoritusten arviointi

Tutkintotilaisuuksien ja tutkintosuoritusten järjestelyissä jokaisen tutkinnon suorittajan kohdalla työpaikalla tapahtuvat osaamisen osoittamiset ja arvioinnit suunnitellaan ja sovitaan yhteistyössä työpaikan edustajien ja tutkinnon järjestäjän kanssa. Yhdessä käydään tutkintosuorituksen näyttöaineisto läpi ja sovitaan arvioitsijoiden kanssa arviointikriteereistä niin, että ne vastaavat tutkinnon perusteissa olevia vaatimuksia. Kannustetaan näyttösuorittajaa itse arvioinnin tärkeyteen, jonka pohjalta voidaan parantaa myös näyttöjen laatua. Tutkintosuoritusten arvioinnissa kolmikantayhteistyön tulee olla saumatonta, onhan näyttötutkinnon suorittajan ammattitaidon arviointi kyseessä. Kaikilla kolmikannan edustajilla tulee olla vankka työkokemus kyseisen tutkinnon ammattialasta ja työtehtävästä. Heillä tulee olla yhteinen käsitys työsuoritusten aikana oleellisista arviointikohteista, joita he arvioivat. Tällöin toteutuu kaikille yhtäläinen ja tasapuolinen arviointi. Tutkinnon järjestäjän vastuulla on selvittää, että tutkinnon suorittajan työpaikka ja työtehtävät näyttöympäristönä vastaavat tutkinnon ammattitaitovaatimuksia. Mikäli tutkinnon suorittajan työtehtävät eivät kaikilta osin kata tutkinnon ammattitaitovaatimuksia, työpaikan edustajien kanssa suunnitellaan muita

vaihtoehtoisia tapoja osaamisen osoittamiseksi. (esimerkiksi tutkintosuorituksen täydentäminen suullisesti). Arviointikokouksessa opiskelija voisi olla mukana, jotta hän voi täydentää osaamistaan suullisesti.

Työpaikan edustajien kanssa sovitaan tutkintosuorituksia arvioijat työnantaja- ja työntekijäpuolen edustajat, jotka toimikunta on hyväksynyt. Työpaikan arvioijilla tulee olla arviointikoulutus tai, heidät on perehdytetty tutkintojen arviointiin. Savon ammatti- ja aikuisopisto järjestää arvioijien koulutusta. Arvioijakoulutuksen lisäksi tutkinnon järjestäjän vastuuhenkilö perehdyttää sovitut työpaikka-arvioijat arviointityöhön. Perehdyttämisessä käydään läpi tutkinnon ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja -kriteerit. Työpaikalla tapahtuvien tutkintotilaisuuksien järjestelyt, sisältö-, aikataulu-, ja arvioijatietoineen kirjataan tutkinnon suorittamista koskevaan ammattitaidon osoittamissuunnitelmaan. Työpaikan edustajien kanssa aikataulutetaan myös tutkinnon osittain järjestettävien arviointikeskustelujen ajankohdat. Arviointitiedon antaminen ja dokumentointi tehdään etukäteen sovitulla tavalla. Arviointiaineiston pohjalta arvioidaan kolmikantayhteistyönä (työnantajan, työntekijöiden ja opetuspuolen edustajat) tutkinnon suorittajan osaamista suhteessa tutkinnon perusteiden vaatimuksiin joitten pohjalta tehdään sekä dokumentoidaan perusteluineen arviointiesitys tutkinnon hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Lopullisesti arvioinnista päättää tutkintotoimikunta. Kolmikantaisuus perustuu arvioitsijoiden keskinäiseen kunnioitukseen, arvostukseen ja sitoutumiseen yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Tällaisella yhteistyöllä saavutetaan edellytykset elinikäiselle ammatillisen osaamisen kehittämiseksi, ammattitaidolle ja tutkintojärjestelmälle.

Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelijaa itsearviointiin. Arvioinnin tulee tukea opiskelijan myönteisen minäkuvan kehittymistä ja kasvua ammatti-ihmisenä. Sen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Opiskelijan on saatava valmiudet arvioida omaa oppimistaan ja osaamistaan sekä suunnitella opiskeluaan.

5. Näyttötutkintotoiminnan kehittäminen

Näyttötutkintotoiminnan ja työelämäyhteistyön kehittämiseksi kerätään systemaattisesti palautetta tutkinnon suorittajilta, työpaikoilla tutkintosuoritusten arviointiin osallistuneilta sekä muilta näyttötutkintoyhteistyössä mukaan olleilta. Saatu palaute käsitellään sekä oppilaitoksen sisällä että yhteistapaamisissa työelämän edustajien kanssa. Palautteen pohjalta sovitaan tarvittavat toimenpiteet näyttötutkintojen toteutuksen ja arvioinnin kehittämiseksi.

6. Henkilöstön työelämäosaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen

Säännöllisen ja aktiivisen päivittäisen työpaikka- ja yritys yhteistyön lisäksi oman henkilöstön työelämäosaamista pyritään pitämään yllä seuraavasti:

- iso osa henkilöstöstä on mukana aikuisten näyttötutkintojen lisäksi myös nuorten työssäoppimisen ohjauksessa ja ammattiosaamisen näyttöjen järjestämisessä ja sitä kautta jatkuvassa vuorovaikutuksessa paikallisten yritysten kanssa
- oppilaitoksessa järjestetään erillisiä tapaamisia työelämän edustajien kanssa tietyn teeman puitteissa, jolloin voidaan kertoa oppilaitokselta päin uusista asioista ja kuulla työelämän tarpeita
- erilaisen rahoituksen puitteissa henkilöstöä on vuosittain työelämäjaksoilla
- näyttötutkintojen parissa työskentelevillä oppilaitoksen edustajilla on omaa yritystoimintaa, johon osallistuminen omalta osaltaan pitää yllä ajantasaista työelämäosaamista
- asiantuntijavaihdoin
- erilaiseen aiheeseen liittyvät koulutukset

Henkilöstön rekrytoinnissa edellytämme uusilta palkattavilta opettajilta riittävän koulustaustan ja aikuispedagogisen osaamisen lisäksi useamman vuoden työkokemusta omilta aloiltaan.

7. Keskeisimmät pedagogiset tavoitteet ja kehittämiskohteet

Savon ammatti- ja aikuisopiston keskeisiä pedagogisia tavoitteita

- oppijakeskeisyys opetuksessa ja oppimisessa
- opetusmenetelmien ja oppimisympäristöjen sekä oppimisen ja kasvamisen tuen ja ohjauksen kehittäminen
- koulutuksen lähentäminen ympäröivään maailmaan, erityisesti työelämään

Oppiminen on vuorovaikutuksellinen, sosiaalinen ja yksilöllinen prosessi, jossa oppijan tiedot, taidot ja asenteet kehittyvät. Oppija on aktiivinen oman tietorakenteensa jäsentäjä ja jokainen oppii omien sisäisten prosessiensa kautta. Edellytys tiedostavalle, ymmärtävälle ja kriittiselle oppimistoiminnalle on, että oppija on oppimisessaan mahdollisimman paljon subjektin asemassa. Näemme tärkeäksi kasvavan itseohjautuvuuden kehittymisen ja oppimisen henkilökohtaistumisen. Kokonaisvaltaisessa oppimisprosessissa tietäminen, tunteminen ja tekeminen ovat kiinteässä keskinäisessä vuorovaikutuksessa.

7.1. Oppimisympäristöjen, oppimisen ja kasvamisen tuen ja ohjauksen kehittäminen

Monimuotoiset oppimisympäristöt tukevat opiskelua ja edistävät oppimista.

Savon ammatti- ja aikuisopistossa muodostetaan oppimisympäristöt ja tilanteet sellaisiksi, että ne mahdollistavat opittavan asian ymmärtämisen sekä teoriassa että käytännössä.

Opiskeluympäristöjä ja oppimistilanteita kehitetään organisaation näkökulmasta (tilat, välineet, toimintakulttuuri), oppijan näkökulmasta (oppimisvalmiudet, omaksumistyyli, itseohjautuvuus), koulutusteknologian näkökulmasta (välineet, verkot tietokoneet) ammatillisen perusosaamisen, hyvän ammattitaidon näkökulmasta sekä työelämän ja yhteiskunnan näkökulmasta (ammattiosaaminen, kielitaito, yhteistyövaatimukset, viestintätaito, tietotekniset taidot).

Erityisryhmien opiskelua tuetaan kehittämällä yksilöllistä ja monimuotoista toimintaa. Oppimisympäristöjen muodostumisessa korostetaan organisaation yhteisöllisyyttä siten, että oppimiseen vaikuttavat tekijät muodostavat mahdollisimman ehjän kokonaisuuden. Oppiminen vaatii vuorovaikutusta ja ohjausta. Ohjauskeskustelussa autetaan oppijaa jäsentämään opittavaa asiaa, tekemään se itselleen merkitykselliseksi, oppimaan reflektiiviseen ajatteluun sekä tuetaan hänen ammatillista kasvuaan.

Koulutus tuottaa sekä yleissivistystä että ammatillista osaamista. Yleissivistävät yhteiset aineet integroidaan sisällöllisesti opetettavaan kokonaisuuteen siten, että ne tukevat kokonaisvaltaista ammatillista kasvua ja ammatin ydintiedon omaksumista. Täyttääksemme tavoitteemme ” oppia elämään ja ammattiin ” lähtökohtamme on, että ihminen on yksilö ja arvokas sellaisenaan kuin on. Uskomme jokaisen kykyyn ja haluun oppia ja kehittyä. Oppiminen on elinikäistä ja kuuluu kaikille. Kehitämme tavoitteemme mukaista pedagogiikkaa. Täyttääksemme visiomme mukaisen tavoitteemme sekä toiminta-alueemme osaamistarpeet, seuraamme globaalia ja eurooppalaista kehitystä ja olemme osaltamme vaikuttamassa siihen. Ennakoimme toimintaympäristön muutoksia ja reagoimme niihin.

(Savon koulutuskuntayhtymän pedagoginen strategia vuoteen 2010, 3)

7.2. Henkilökunnan pedagogiset valmiudet

Ammatillisen koulutuksen kehittyminen muuttaa opettajan roolia ja tehtäviä sekä asettaa haasteita opettajien ammatilliselle ja pedagogiselle osaamiselle oppimisen tukijana ja mahdollistajana. Henkilökunnan osaamisen ja ammattitaidon kehittymistä tuetaan siten, että organisaatiolla on tarvittavat valmiudet

- kohdata ja ohjata erilaisia oppijoita
- tunnistaa työelämän kehitystä ja muutoksia
- ennakoida ammattialalla tapahtuvia muutoksia.

Opettajayhteisön toimintaa kehitetään vastaamaan uusia vaatimuksia, jolloin avainasioita ovat yhteistoiminnallisuus ja tiimimäinen työskentely. Tärkeänä pidämme osaamisen jakamisen tärkeyttä ja sen merkitystä kokonaisosaamisen kehittämisessä.

7.3. Koulutus ja työelämä

On tärkeää, että koulutus ja työelämä toimivat yhteistyössä, jotta työelämään siirtyvien osaaminen vastaisi työmarkkinoiden tarvetta ja työelämässä jo olevien koulutus ja ammattitaidon kehittyminen vastaa sekä ammatissa kasvamisen että työpaikan tarpeita. Koulutuksen tehtävänä on myös työelämän kehittäminen yhdessä maakunnallisen ja kansainvälisen osaamisketjun eri toimijoiden kanssa.

Savon ammatti- ja aikuisopiston työelämäsuhteitten kehittämisenäkökulma on seudullinen ja koulutusalaakohtainen. Työelämäsuhteiden ylläpito ja kehittäminen on yritys- ja sidosryhmäyhteistyötä ja siinä opettajien vastuu ja rooli on merkittävä. Erityisen merkityksellistä on sidosryhmäyhteistyön tuloksena kertyvän tiedon jakaminen ja hyödyntäminen koko organisaatiossa. Organisaatio hyödyntää käytettävissä olevaa ennakoitietoa ja koulutustarjontaa pyritään suhteuttamaan työ- ja elinkeinoelämän ennakoitavissa olevaan kysyntään. Savon ammatti- ja aikuisopiston kehittämisessä ja koulutuksen suunnittelussa työ-, elinkeino- ja kulttuurielämä on aktiivisesti mukana. Pedagoginen strategia ohjaa toimintaamme ” tässä ajassa - tulevaisuus tuntien.”

Toimintamme tavoitteena on

- osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen
- yksilöllisiin osaamistarpeisiin vastaaminen

työelämän kehittäminen ja alueen hyvinvoinnin edistäminen. (Savon koulutuskuntayhtymän strategia vuoteen 2010, 3-4)

7.4. Laadun varmistaminen ja kehittäminen

Näyttöjen laadun varmistamiseksi on näyttöjen suunnittelulle, toteutukselle ja osaamisen arvioinnille asetettu laatuvaatimuksia, jotka määritellään opetussuunnitelman perusteissa sekä tarvittaessa erillisissä kansallista arviointia varten annettavissa ohjeissa. Kansalliset ammattiosaamisen näyttöaineistot ovat suosituksia laadukkaiden näyttöjen toteuttamiseksi. Niiden avulla lisätään muun muassa arvioinnin johdonmukaisuutta erilaisissa olosuhteissa toteutettavissa näytöissä. Laatuvaatimusten avulla varmistetaan myös arvioinnin luotettavuus ja riittävä yhdenmukaisuus.

Ammattiosaamisen näyttöihin perustuvan arvioinnin ja näyttöprosessin laatua voidaan tarkastella esimerkiksi koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman pohjalta.

- vastaa opetussuunnitelman perusteita
- vastaa työelämän tarpeisiin ja paikallisiin olosuhteisiin
- sisältävät opintokokonaisuuksittain ammattiosaamisen näytöt osana arviointia.

Ammattiosaamisen näyttöihin liittyvät suunnitelmat

- laaditaan oppilaitoksen ja työelämän välisenä yhteistyönä
- tukevat oppimista ja ammatillista kasvua
- mahdollistavat arvioijien kouluttamisen ja perehdyttämisen
- mahdollistavat opiskelijoiden perehdyttämisen.

Arvioitava osaaminen ja arviointikriteerit

- mahdollistavat laaja-alaisen ammatillisen osaamisen arvioinnin
- mahdollistavat keskeisen osaamisen arvioinnin
- vastaavat alan ammattitaitovaatimukseen

- ovat selkeitä, johdonmukaisia ja erottelevia.

Näyttöympäristöt

- vastaavat työelämän toimintaympäristöjä
- mahdollistavat laaja-alaisen ammatillisen osaamisen osittamisen ja arvioinnin
- mahdollistavat ammattiosaamisen näytön ja työssäoppimisen yhdistämisen.

Toteutus arvioinnissa

- toteutuu tavoitelähtöinen ja kriteeriperusteinen arviointi
- toteutuu yhteisarviointi
- tuetaan opiskelijan itsearviointia
- arviointitieto tallennetaan selkeästi ja yhdenmukaisesti.

Näyttöjen suunnittelun ja toteutuksen arviointi

- osana näyttöprosessia näyttöjen suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat arvioivat niiden onnistumista ja kehittämistarpeita.
- näytöistä kerättävää palaute- ja arviointitietoa yhdistetään ja analysoidaan.
- näytöistä saatavaa tietoa hyödynnetään koulutuksen järjestäjän itsearvioinnissa.

Koulutuksen järjestäjä käyttää erilaisia arviointimenetelmiä, joita ovat

- itsearviointi, vertaisarviointi, ulkoinen arviointi, kansallisissa arvioinneissa saatujen tuloksien hyödyntäminen.

7.5. Palautejärjestelmä ja laadun kehittäminen

- Näyttöprosessista hankitaan jatkuvasti palautetietoa.
- Tietojärjestelmät mahdollistavat ajantasaisen tiedon saannin.
- Saatua palautetietoa yhdistetään ja analysoidaan ja sen pohjalta päätetään näyttöprosessin kehittämisestä.
- Näyttöprosessista saaduista palautteista ja päätetyistä kehittämistoiminnoista informoidaan asianosaisia.
- Määritellään kehittämistoimille tavoitteet, vastuhenkilöt, aikataulut ja seuranta- ja arviointimenettely.
- Tunnistetaan hyviä käytäntöjä sekä oman organisaation sisällä että muissa organisaatioissa ja opitaan niistä.

Näyttöprosessin jatkuva ja systemaattinen seuranta ja arviointi ovat tärkeitä näyttöjen laadun jatkuvassa kehittämisessä ja laadun varmistamisessa. Seurannan ja arviointitulosten pohjalta koulutuksen järjestäjä kehittää näyttöihin liittyviä toimintatapojaan ja niiden yhtenäistä soveltamista sekä asettaa tarvittaessa näyttöjen edelleen kehittämiseksi uusia konkreettisia tavoitteita. (Opetushallitus 2006, 54-56)

8. Pohdintaa

Näyttötutkinnot kehitettiin rakenteellisesti niin, että ne vastaavat työelämän vaatimuksia ja tarpeita. Toiminnassa on ollut kolmikanta alusta saakka mukana kehittämässä näyttötutkintoja. Alusta saakka ajatuksena on ollut, ettei tutkinnon suorittajalta vaadittu minkäänlaista pohjakoulutusta. Perustiedot voitiin hankkia muulla tavalla (kokemuksen, työssä oppimisen kautta). Ennen tutkintoon pääsyä testattiin suorittajan valmiudet. Jos puutteita oli, hänet ohjattiin koulutukseen, jonka jälkeen tutkinto voitiin suorittaa. Suurin huoli näyttääkin olevan työvoiman työpaikkojen vaihtojen myötä. Kuinka saataisiin vanhat näyttötutkinnot päivitettyä helposti ajan tasalle niin, että tieto- ja taito-osaaminen vastaisi nykyisen työelämän tarpeita. Nykyään osaamisen päivitykset hoidetaan lyhytkestoisilla muutamasta päivästä muutamiin viikkoihin kestäville koulutuksilla, jotka yritykset itse järjestävät.

Näyttötutkintojärjestelmä on ja tulee jatkossakin olemaan työelämälle tärkeä. Tätä pitää kehittää jatkuvasti yhteistyössä kolmikannan kanssa, jotta ammattimaisen työvoiman saanti jatkossa turvataan. Työelämän edustajat arvostavat, että heidän osaamistarpeitaan kuunnellaan ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa alan osajiin. Onhan meillä kaikilla yhteinen tavoite, jonka tulee vastata työelämän tarpeita.

Näyttötutkinnot käynnistyivät vuonna 1994, joten ne ovat vielä suhteellisen uusi asia. Varsinkin vanhempi ikäpolvi ei tiedä järjestelmästä paljoa tai se on terminä vieras. Yleisen tietouden lisääminen tutkintojärjestelmästä ja sen tavoitteista lisää järjestelmän tunnetuksi tekemistä ja hyväksyttävyyttä. Näyttötutkintojärjestelmän osa-alueet muuttuvat työelämän vaatimuksia vastaavaksi ja tänä päivänä kaikilta osin näytöt pyritään suorittamaan työelämäympäristössä, jolloin saadaan aikaan todellinen näyttötapahtuma. Näyttötutkinnon järjestämisen suunnitelman laadinnassa mukana olevilta työelämän edustajilta edellytetään kokemusta näyttötutkinnoista ja myös koko järjestelmästä. Keskeisinä tehtävinä heidän kuuluu huolehtia ja varmistaa, että suunnitelmassa esitetyt toimintamallit ovat työelämälähtöisiä ja ammattitaidon osoittamistavat vastaavat työelämässä edellytettävää osaamista. Näyttötutkintojärjestelmä sisältää monia käsitteellisiä asioita, joita on vaikea mitata tai luoda niille mittareita. Yksi keskeinen asia on käsitteen ammattitaidon määrittäminen sekä pohtia miten se vastaa työ-

elämän vaatimuksia ja muutoksia eri tilanteissa. Ammattitaidon mittaaminen esimerkiksi teknisillä aloilla on suhteellisen helppoa, koska kyseessä on yleensä toimintaprosessi, josta valmistuva tuote on konkreettisesti mitattavissa ja arvioitavissa.

Näyttötutkintojärjestelmä on työelämäläheinen ja aikuisten tutkintojärjestelmä, joten sen pitäisi olla lähellä työelämäsidonaisuutta. Keskustelua herättää myös ammattitaidon osa-alueiden määrittäminen eli mitä kuuluu tietyn alan ammattitaidon kuvaan. Tutkintojen perusteiden tulee kehittyä ajan myötä, koska ammattien kehittyminen ja muutos on nyky-yhteiskunnassa erittäin nopeaa. Näyttötutkintojärjestelmän kehittämiseksi on tärkeää, että tutkintojen perusteiden uusimiseen osallistuvat henkilöt tietävät ja tuntevat oman ammattialansa tarpeet. Lisäksi heillä pitäisi olla tulevaisuuden suhteen visioita, miten ammattiala tulee muuttumaan. Tulevaisuudessa oppilaitosten tulee tehdä vielä enemmän yhteistyötä työelämän kanssa, jotta varmistamme sen, että näytöt ovat todella opintokokonaisuuden keskeisiä ammatillisia sisältöjä ja niitä oikeita töitä, joita työelämässä tehdään.

Tutkinnon perusteiden muutosta voidaan pitää merkittävänä tutkinnon osissa ja niiden sisällöissä. Näyttötutkintoja järjestävän oppilaitoksen kannalta tämä johtaa melkoisiin muutoksiin näyttöympäristöjen ja niiden järjestämisen suhteen. Siirtymäkautena joudutaan tekemään paljon työtä, että näyttöympäristöt ja laitteet saadaan kuntoon. Vieläkään ei kaikilta osin ole saatavana valmiita näyttöaineistoja, vaan ne tulee työnantajan ja oppilaitoksen kanssa yhdessä miettiä ja tehdä, jotta ne vastaavat tutkinnon perusteita ja täyttävät tarvittavat kriteerit ja vaatimukset.

Ammattitaidon osoittamissuunnitelmat elävät oppilaitoksissa ja niihin tulee ajan myötä muutostarpeita uusien määräysten sekä ohjeiden suhteen. Järjestettäviin tutkinnon osiin voi tulla myös suuria muutoksia paikallisesti yrityselämän tarpeisiin nähden. Yrityksiä lopetetaan ja uusia tulee tilalle. Näin oppilaitoksen on oltava ajan hermolla, että näyttöjen järjestäminen vastaa ainakin lähialueen tarpeisiin. Oppilaitoksen on ehkä järkevämpää kohdentaa näyttöjen järjestäminen paikallisiin tarpeisiin eikä vain yleisesti järjestää koko maata kattavaa näyttötarjontaa. Tekniikan alalla tämä voi johtaa hyvin kalliisiin laiteinvestointeihin ja raskaaseen kulurakenteeseen. Näyttösuunnitelmiin tulee ajan myötä myös tiettyjä muutoksia opetushallituksen antamien määräysten suhteen.

Lähteet

www.alvar.fi

Pylkkönen, T. 2006. Aikuisen opiskelijan tarpeet teknillisessä korkeakoulussa

Helsinki: Teknillinen korkeakoulu

Kauppi, A. & Huttula, T. (Toim.) 2003. Laatu ammattikorkeakouluihin,

Helsinki: Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 7:2003

Savon koulutuskuntayhtymä, 2005. Savon koulutuskuntayhtymän pedagoginen strategia vuoteen 2010

Kuntayhtymän johtajan päätös § 234, 31.10.2005

Opetushallitus, 2004. Kunnossapidon ammattitutkinnon perusteet

Helsinki: 2004

Opetushallitus, 2007. Näyttötutkinto-opas

Helsinki: 2007

Liitteet

Liite 1. Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma

Liite 2. Arvioitsijaluettelo

Liite 3. Näyttöjen arvioinnin yhteenvetotaulukko

Liite 4. Ammattitaidon osoittamissuunnitelma

Liite 5. Arviointilomake

Liite 6. Arviointipöytäkirja malli

Liite1

Näyttötutkinnon järjestymissuunnitelma

1. Näyttötutkinnon järjestäjä ja yhteystiedot

Savon koulutuskuntayhtymä
Savon ammatti- ja aikuisopisto, Varkaus
78210 Varkaus

2. Näyttötutkinto tai tutkinnon osat, joihin järjestämissuunnitelma on laadittu

Kunnossapidon ammattitutkinto kokonaisuudessaan

3. Tutkintokieli

Suomi

4. Vastuhenkilö, yhteystiedot ja mahdollinen näyttötutkintomestaripätevyys

Kalevi Vanttinen
Savon ammatti- ja aikuisopisto, Varkaus
Osmajoentie 75A
78210 Varkaus
puh 044 -7858355
sähköposti: kalevi.vanttinen@sakky.fi
näyttötutkintomestarikoulutus suoritettu.

Kalevi Vanttinen/mekaniikka
Savon ammatti- ja aikuisopisto, Varkaus
Osmajoentie 75A
78210 Varkaus
puh. 044 -7858355
sähköposti: kalevi.vanttinen@sakky.fi
näyttötutkintomestarikoulutus suoritettu

Jarmo Markkanen/automaatio
Savon ammatti- ja aikuisopisto, Varkaus
Osmajoentie 75A
78210 Varkaus
puh. 044 - 7858282
sähköposti: jarmo.markkanen@sakky.fi
näyttötutkintomestarinkoulutus suoritettu

Pasi Ikonen /sähkö
Savon ammatti- ja aikuisopisto, Varkaus
Osmajoentie 75A
78210 Varkaus
puh. 044 -7858383
sähköposti:pasi.ikonen@sakky.fi
näyttötutkintomestarinkoulutus suoritettu

5. Näyttötutkinnon järjestäjän kokemus alalta

Savon koulutuskuntayhtymässä, Savon ammatti- ja aikuisopistossa kunnossapidon koulutus on organisoitu tekniikan ja liikenteen tulosalueen alaisuuteen. Kunnossapidon ammattitutkintoja järjestetään oppisopimuskoulutuksessa ja työssä olevien henkilöiden työpaikoilla sekä Savon ammatti- ja aikuisopistolla, jolla on pitkät perinteet eri alojen näyttöjen järjestämisistä. Olemme olleet mukana järjestämässä perus- ammatti- ja erikoisammattitutkinnon näyttöjä näyttötutkintojärjestelmän perustamisesta lähtien.

Aikaisempi kokemus kunnossapidon osalta on ollut työvoimapolitiisesta koulutuksesta, vuosina 2002-2003 ja oppisopimuskoulutuksesta vuonna 2004, perustutkintoja sekä ammattitutkintoja esimerkiksi sähköasentajan AT, tietokoneasentajan AT, tietojenkäsittelyn AT, hitsaajan AT, laitoshoitajan AT, kokin AT, media-assistentin AT ja elektroniikka-asentajan AT.

6. Arvio vuosittaisista suorittajamääristä

Seuraavana kolmena vuotena arvioimme suorittajia olevan n.30, jotka jakautuvat seuraavasti

	2008	2009	2010
Kunnossapidon ammattitutkinto	10	10	10

7. Tiedotus, markkinointi ja tutkintotilaisuuksien tarjonta

Oppilaitos ilmoittaa järjestettävistä näytöistä ja niihin liittyvästä valmistavasta koulutuksesta oppilaitoksen omilla kotisivuilla www.sakky.fi, tutkintotoimikuntien sivujen kautta (www.nayttotutkinnot.fi) ja koulutukseen liittyvillä messuilla sekä Oph:n OPTI-tietokannan avulla ja alan yrityksiin.

Otamme halukkaasti vastaan myös suoraan näyttöihin hakeutuvia henkilöitä sekä muiden oppilaitosten valmistavan koulutuksen opiskelijoita. Itse näyttöjen ajankohdista sekä näyttöihin saapumisen mahdollisuudesta kerromme samoissa yhteyksissä, kuin valmistavasta koulutuksestakin.

Savon ammatti- ja aikuisopisto pyrkii olemaan tiedottamisessaan ja markkinoinnissaan avoin ja aktiivinen. Pidettävistä näytöistä ilmoitetaan alueen sanomalehdissä noin kuukausi ennen näyttötilaisuutta, jotta myös suoraan työelämästä näyttöön tulevat näyttösuorittajat voivat valmistautua ajoissa näyttöön. Arvioijille ilmoitetaan riittävän aikaisessa vaiheessa pidettävistä näytöistä. Tutkintotoimikunnat saavat tietoa järjestämistämme näytöistä heille lähettämämme näyttösuunnitelmien kautta pääsääntöisesti kuukautta ennen näyttöä. Tiedottamisen ja markkinoinnin välineinä ovat lehdistö, puhelin, posti, sähköposti ja internet.

Tutkinnon järjestäjä vastaa tutkintosuoritusten arvioinnista ja kaikkien tutkintojen suorittajien arviointitulosten niin hyväksytyjen kuin hylättyjenkin, toimittamisesta tutkintotoimikunnille.

8. Yhteistyö elinkeino- ja muun työelämän kanssa

Oppilaitoksissa järjestettävissä näytöissä huolehditaan siitä, että työtehtävät vastaavat aidossa työympäristössä olevia työtehtäviä kaikkine mahdollisine ongelmineen. Työelämän edustajat osallistuvat työpaikoilla suoritettavien näyttötehtävien valintaan, järjestelyihin ja arviointiin. Työelämän edustajien arvioijat ovat osallistuneet arviointikoulutukseen. Tätä mahdollisuutta tarjoamme myös uusille arvioijillemme. Hyväksymme työntekijäarvioijiksi vain henkilöitä, joilla on vähintään sama tutkintotaso suoritettuna kuin näytön suorittajalla tai vastaavalta tutkintotasolta riittävä ammatillinen työkokemus.

Työnantajatahon arvioijiksi hyväksymme henkilöitä, joilla on riittävästi työnjohto- tai muuta vastaavaa kokemusta näytön suorittajan ammattialueelta. Näyttötutkintojen järjestämisen sopimuksen allekirjoituksen jälkeen hankkimamme uudet arvioijat ilmoitamme tutkintotoimikunnan hyväksyntää varten ennen kuin ehdotamme heidän arviointeja tutkintotoimikunnan vahvistettavaksi.

Muutamia työelämän yhteistyökumppaneita

Schneider Electric Oy

YIT- Service

Foster wheeler Oyj

StoraEnso Oy

Varkauden kaupunki

Varkauden sairaala

Sahala Oy

KJ- NetWorks

StoraEnso Timber Oy Kiteen saha

9. Ohjauksen resurssit

Suurin osa tutkinnoista suoritetaan yleensä valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Tutkinnon järjestäjä huolehtii, että tutkinnon suorittaja saa tarvitsemansa asiallisen ohjauksen näyttönsä suunnitteluun ja ammattitaitonsa osoittamiseen. Ohjauksessa voidaan käyttää erilaisia muotoja. Lähtötason kartoituksen perusteella tutkinnon suorittajaksi haakeutuvaa on ohjattava joko tutkintoon tai valmistavaan koulutukseen. Mikäli lähtötason

kartoittamisen yhteydessä todetaan, että suunniteltu näyttötutkinnon taso ei ole oikea, tutkinnon suorittajaksi hakeutuvaa tulee ohjata oikeantasoiseen tutkintoon. (Opetushallitus, 2007, 23)

Ammattitaidon osoittamissuunnitelmaa laadittaessa selvitetään työharjoittelupaikan tai työpaikan tilanne ja olosuhteet sekä suorittajan työtehtävät. Saatujen tietojen perusteella selvitetään, mitä tutkinnon osia näytön antaja voi suorittaa työpaikassaan kokonaan tai osittain ja kuinka todennäköisesti näyttöä on täydennettävä oppilaitoksessa tai itsenäisesti laadituilla raporteilla, suunnitelmilla ja selvityksillä.

Näyttöprosessin ohjauksessa hyödynnetään tutkintovastaavien, ammattiaineiden opettajien ja työpaikkaohjaajien lisäksi tarvittaessa myös varsinaisten ohjaavien opettajien osaamista. Suurimmalla osalla kouluttajistamme on näyttötutkintomestarin pätevyys. Samoja ohjauksen toimintamalleja sovelletaan niin valmistavassa koulutuksessa oleville tutkinnon suorittajille kuin ilman valmistavaa koulutusta näyttöihin tuleville. Ohjaukseen käytettävä aika vaihtelee tutkinnon suorittajasta riippuen.

Ohjausta annetaan yksilöllisten tarpeiden mukaan puhelimitse, sähköpostin välityksellä sekä verkkoympäristössä, jota käytetään myös ryhmä- ja yksilöohjauksessa.

Näyttöprosessin ohjaukseen kuuluu

- alkuhaastattelu, lähtötilanteen kartoitus ja ohjaus ammattitaidon osoittamissuunnitelman laatimiseen
- ammattitaidon osoittamissuunnitelman tarkennus ja toteutuksesta sopiminen
- yksilö- ja / tai ryhmäkeskustelut
- näyttöihin liittyvät ohjauskeskustelut
- itsearviointia, kehittymisen arviointia ja ohjaamista
- arviointi- ja palautekeskustelut
- kehittymisen arviointi ja jatkosuunnitelmien tarkentaminen

10. Perittävät maksut

Tutkintomaksu on 50,50 € ja se tilitetään Opetushallitukselle valmistavan koulutuksen aloittamisen yhteydessä (OPH1/011/2006). Tutkintomaksu peritään opiskelijoilta kaikissa muissa tapauksissa, paitsi työvoimahallinnon ostamissa valmistavissa koulutuksissa/tutkinnoissa, joissa tutkintomaksu sisältyy koulutuksen hintaan. Ilman valmistavaa koulutusta näyttöihin osallistuvilta tutkintomaksu peritään lähtötasokartoituksen jälkeen. Näyttöjen järjestelyssä ja toteutuksessa muille kuin tutkinnon järjestäjän omassa valmistavassa koulutuksessa oleville noudatetaan edellä kuvattuja periaatteita. Ilman valmistavaa koulutusta näyttöihin tulevien rahoitus selvitetään tapauskohtaisesti. Kustannukset peritään todellisten kulujen mukaan.

11. Näyttötutkintoon hakeutumisen henkilökohtaistaminen

Opiskelijoiden lähtötilanne selvitetään henkilökohtaisissa keskusteluissa, joihin tilanteen ja tarpeen mukaan osallistuu tutkinnon suorittajan ja tutkinnon järjestäjän edustajan lisäksi tutkinnon suorittajan työpaikan edustaja(t). Ammattitaidon lähtötason selvittämisessä voidaan eri tahojen antamien arviointien ja tutkinnon suorittajan itsearviointien lisäksi käyttää erilaisia testejä ja osaamiskartoitusohjelmia. Tutkinnon suorittajan oma arvio osaamisestaan otetaan huomioon ammattitaidon osoittamissuunnitelmaa laadittaessa. Pelkkä itsearviointi ilman dokumentoitua osaamisen osoitusta ei kuitenkaan ole riittävä näyttö tietyn tutkinnon osan osaamisen todentamiseksi. Näiltäkin osin tutkinnon suorittajan on näytettävä osaamisensa työtehtävissä tai muilla erikseen sovittavilla näyttöjärjestelyillä. Mikäli hakeutumisen yhteydessä todetaan, että suunniteltu näyttötutkinto ei ole henkilölle oikea, tutkinnon suorittajaksi hakeutuvaa tulee ohjata hänelle soveltuvaan tutkintoon. Pääkouluttaja yhdessä tutkinnonsuorittajan kanssa laatii ammattitaidon osoittamissuunnitelman, jonka laatiminen aloitetaan hakeutumisvaiheen selvittämisellä. Suunnitelma sisältää tutkinnon suorittajan perehdyttämisen tutkinnon perusteiden mukaisiin ammattitaitovaatimuksiin, sekä arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin, osaamisen ja aiemmin hankitun ammattitaidon lähtötason kartoittamisen, aiemmin hankitun osaamisen dokumentoinnin osana tutkintosuoritusta, mahdollisen koulutustarpeen määrittelyn ohjauksen ja eritysten tukitoimien tarpeellisuuden selvittämisen ja arvion työpaikan soveltuvuudesta näyttöjen toteuttamiseen ja arviointiin.

12. Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen

Näyttöajankohta suunnitellaan suorittajan kanssa ammattitaidon osoittamissuunnitelman laadinnan yhteydessä. Mikäli tutkinnon suorittajalla ei ole riittäviä valmiuksia näyttöön tai opintojen suhteen on tapahtunut muuta viivästyistä, voidaan yhteisesti sopien muuttaa näytön ajankohtaa. Tutkinnon suorittamisen henkilökohtaistamisessa sovitaan näyttöjen antamiseen liittyvät järjestelyt.

Ammattitaidon osoittamissuunnitelmaa tehtäessä sovitaan tutkinnon suorittajan kanssa näyttöpaikasta. Näyttöympäristönä on ensisijaisesti tutkinnon suorittajan työ- tai harjoittelupaikka tai muu aito työympäristö, joissa työpaikka täyttää tutkinnon perusteiden mukaisesti näyttöympäristölle asetetut vaatimukset. Tarvittaessa työpaikan soveltuvuudesta keskustelelee näytöstä vastaava henkilö työpaikan edustajan ja esimiehen kanssa, mutta työpaikan suostumuksen yhteistyöhön selvittää pääasiassa tutkinnon suorittaja itse. Joissakin tilanteissa näyttöjä voidaan täydentää myös oppilaitoksessa. Näin voidaan toimia silloin, jos esimerkiksi tutkinnon suorittajan omalla työpaikalla ei ole mahdollista antaa näyttöä jostain osa-alueen vaatimuksesta tai liiketoiminnan kannalta näytön toteuttaminen työpaikalla voisi olla häiritsevää. Tällöin pyritään luomaan näytön antamiselle mahdollisimman aidot olosuhteet.

Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisessa sovitaan koulutuksen tai muulla tavalla hankittavan ammattitaidon toteutusjärjestelyt, aikataulut ja tukitoimet. Henkilökohtaistetussa tutkinnon suorituksessa on noudatettava tutkinnon perusteissa määritellyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä sekä ammattitaidon osoittamistapoja. Erilaisesta kulttuuri- ja kielitaustasta tai muusta syystä aiheutuvat tutkinnon suorittamiseen liittyvät erityistarpeet ja lähtökohdat on otettava huomioon tutkintosuoritusten järjestelyissä. Tutkinnon suorituksiksi on hyväksyttävä myös aikaisemmin osoitettu osaaminen niiltä osin, kuin tämä voidaan luotettavasti todeta tutkinnon perusteiden, ammattitaitovaatimusten sekä arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaiseksi. Näyttötutkinnon järjestäjän on huolehdittava, että tutkinnon suorittaja saa tarvitsemansa ohjauksen tutkintosuoritustensa suunnitteluun ja ammattitaitonsa osoittamiseen. Tutkintosuoritusten järjestelyissä on käytettävä tarvittavia ohjaus-, neuvonta- ja tukitoimia.

Suorittajalla on ammattitaidon osoittamissuunnitelmaa laadittaessa mahdollisuus vaikuttaa näyttöjen aikatauluun, osien suoritusjärjestykseen sekä siihen suorittaako hän näytön työpaikalla vai oppilaitoksessa.

13. Näyttötutkinnon perusteet tutkintotilaisuuksien suunnittelun lähtökohtana

Näyttötutkinnoissa osoitetaan työelämän edellyttämä ammattitaito. Tämän vuoksi arvioinnin painopiste on tekemisessä ja työssä toimimisessa. Näyttöympäristön ja tehtävän tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Näyttö annetaan ensisijaisesti työpaikassa ja -prosessissa, joka täyttää ammatille tyypillisen tuotannon ehdot ja tunnusmerkit. Näyttötilanteessa työtehtävän hoitaminen kuvastaa tällöin joustavaa, sopeutuvaa ammattitaitoa, jonka avulla tutkinnon suorittaja voi suoriutua tehtävistä myös eri työpaikoissa. Vaadittu osaaminen arvioidaan tehtävän suunnittelusta, suorituksesta ja lopputuloksesta ottaen huomioon myös muut ammattitaitoon kuuluvat asiat. Näytössä arvioijan kokemus ja käsitys työstä ja tuotantoprosessista on keskeinen, koska hän tekee johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan suorituksesta ja työprosessiin osallistumisesta.

Oppilaitoksissa järjestettävissä näytöissä huolehditaan siitä, että työtehtävät vastaavat aidossa työympäristössä olevia työtehtäviä kaikkine mahdollisine ongelmineen. Ammattitaito voidaan osoittaa todellisten työtehtävien, erillisten työnäytteiden, projektitehtävien, haastattelujen, kyselyjen, aikaisempien dokumentoitujen näyttöjen ja kirjallisten tehtävien avulla. Niiltä osin kuin se on mahdollista ja järkevää ammattitaito voidaan osoittaa myös muiden osien näyttöjen yhteydessä. Ennen lopullista arviointia tulee osallistujalle antaa mahdollisuus perustella oma työsuorituksensa. (Kunnossapidon ammattitutkinnon perusteet 2004, 13). Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätyt. Hylätystä suorituksesta annetaan osallistujalle ilmoitus, josta käyvät ilmi hylätyt ja hyväksytyt osasuoritukset, sekä selvitys siitä, miksi suoritus on hylätty. Tutkintoon osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta. Suoritus hyväksytään, jos tutkinnon suorittaja tietää, mitä vaatimuksissa edellytetään.

14. Arvioijien valinta ja arviointiosaamisen ylläpito

Näyttötutkintojen järjestäjä hankkii tutkintosuoritusten arvioijiksi sekä työnantaja-, työntekijä- että opetustehtävissä toimivia alan asiantuntijoita. Näyttötutkintojen järjestäjä huolehtii siitä, että tutkintosuoritusten arvioijista vähintään yksi on suorittanut näyttötutkintomestarin koulutuksen.

Arvioijien tulee täyttää seuraavat kriteerit: Työnantajapuolen arvioijiksi hyväksymme henkilöitä, jotka toimivat esimiestehtävissä ja joilla on kokemusta arvioitavan näytön osalta. Työntekijäpuolen arvioijiksi hyväksymme henkilöitä, joilla on vähintään samantasoinen tutkinto tai sitä vastaava osaaminen kuin näytön antajalla. Liitteessä 1 on lista tutkintotoimikunnan hyväksymistä arvioijista.

Tutkinnon vastuuhenkilön tehtävänä on huolehtia työelämäarvioijien perehdyttämisestä ja valmentamisesta tutkintosuoritusten arviointiin sekä arvioijien ammattitaidon ylläpitämisestä seuraavan suunnitelman mukaisesti:

Näyttöjen suunnittelu tehdään yhteistyönä työelämän edustajien ja alan näyttötutkintomestareiden kanssa, jolloin samalla saadaan jaettua tietoa näyttöjärjestelmästä ja näyttöjen toteutuksesta. Kannustetaan myös työelämän edustajia näyttötutkintomestarikoulutukseen. Tiedotus ennen näyttöjä, jossa esitellään kyseinen tutkinto ja näyttöjärjestelmän perusteet. Näyttötehtävien ja käytännön toteutuksen suunnittelu tehdään yhdessä työelämän edustajien kanssa. Henkilökohtaisen tutkintoon liittyvän valmennuksen lisäksi järjestämme muutaman kerran vuodessa arviointikoulutuksia yhteisesti kaikkien tutkintojen työelämän arvioijille.

Oppilaitoksen oma henkilöstö:

Näyttötutkintotoiminnassa mukana oleva oppilaitoksen henkilöstö on osallistunut sisäiseen näyttökoulutukseen, jossa on paneuduttu näyttöjen toteuttamiseen, arviointiin ja dokumentointiin liittyviin asioihin. Uusien työntekijöiden perehdyttämisessä käydään läpi myös näyttötutkintoihin liittyvät asiat. Tutkinnon näyttöjen arviointiin oppilaitoksen edustajana osallistuu aina vähintään yksi näyttötutkintomestari tutkinnon suorittanut. Opettajakuntaa ja muuta henkilöstöä kannustetaan suorittamaan näyttötutkintomestarikoulutus. Savon koulutuskuntayhtymässä on sähköalalla tällä hetkellä näyttötutkintomestareita yli 20 henkilöä. Kaikki arvioitsijat ovat suorittaneet arviointikoulutuksen. Arvioitsijoiden kanssa käydään läpi tutkinnon ja arvioinnin perusteet ja sovitaan yleisistä pelisäännöis-

tä näyttöihin ja niiden arviointiin. Näyttöjen arvioitsijoiksi valitaan riittävän ammattitaidon omaavat henkilöt kolmikantaperiaatteen mukaisesti ja heidät koulutetaan arviointitehtäviin sekä perehdytetään osakohtaisesti ennen näyttötilaisuutta.

Lisäksi käytämme oman oppilaitoksemme opettajia arvioijina, ellei jääviys sitä estä. Kun järjestämme näyttöjä työpaikoilla, laajennamme arviointiryhmää myös uusien työpaikkojen edustajilla. Tarkoituksemme on kouluttaa samalla tavalla myös nämä uudet arvioijat.

15. Tutkintosuoritusten arviointi

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista valmiuksista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arvioinnin painopiste on tekemisessä, työssä ja toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta. Näytön arvioijat havainnoivat, testaavat ja tenttaavat tutkinnon suorittajaa näytössä ja tiedot kirjataan arviointilomakkeeseen.

Näyttöympäristön tulee olla mahdollisimman realistinen ja autenttinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista. (Kunnossapidon ammattitutkinnon perusteet 2004,7-8). Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Kohteet tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalin hallintaan, sekä työprosessin hallintaan. Ammattitaito osoitetaan ensisijaisesti tekemällä oleellisia, valitun osan vaatimuksia sisältäviä töitä. Työsuoritusten aikana tutkittavalle voidaan esittää täydentäviä lisäkysymyksiä. Työn taustalla olevien oheistaitojen, tietojen sekä määräysten hallinta voidaan tarkistaa myös erillisillä kokeilla siltä osin, kuin ne eivät selviä itse työsuorituksessa. Arvioinnissa tulee käyttää tutkinnon suorittajan omaa arviointia työsuorituksistaan. Edellytetyn ammattitaidon selvittämiseksi voidaan käyttää lisäksi haastattelua, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä tai muuta menettelyä, jolla tutkittavan osaamisen taso voi täsmentyä. Tarvittaessa näyttö voidaan suorittaa useammassa osassa tai kohteessa kuitenkin niin, että osaaminen tulee mitatuksi vaatimusten edellyttämässä laajuudessa.

Suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Hylätystä suorituksesta annetaan tutkinnon suorittajalle ilmoitus, josta käyvät ilmi hylätyt ja hyväksytyt osasuoritukset sekä selvitys siitä, miksi suoritus on hylätty. Tutkintoon osallistujan ammatillisen kehittymisen edistämiseksi myös hyväksytystä suorituksesta tulee antaa palautetta. Arviointi suoritetaan tutkinnon osa kerrallaan ja arvioitavan osaamista verrataan kyseisen osan ammattitaitovaatimuksiin. Näytössä työtuloksen arviointi ei yksin riitä, vaan oleellista on myös se, miten työ suunnitellaan ja suoritetaan, vaihtoehtoiset suorittamismahdollisuudet sekä valitun suorittamistavan valinnan perusteet.

Suoritus hyväksytään, jos

- tutkinnon suorittaja osaa, mitä vaatimuksissa edellytetään
- tutkinnon suorittaja toimii ammatillisesti hyväksytysti ja joutuisasti
- työn lopputulos on sopimusten, määräysten ja ohjeiden mukainen
- työn lopputulos täyttää vaatimusten mukaisen laatutason.

Työn hyväksytty suoritus on suunnitelmallista ja johdonmukaisesti etenevää. Hän hallitsee kokonaisuuksia. Valitsee oikeat työmenetelmät ja välineet sekä käyttää niitä oikein. Hänellä on työssä tarvittavat tiedot ja hän kykenee käyttämään työssä tarvittavia teknisiä asiapapereita ja lähdeaineistoja sekä mittalaitteita. Hän valitsee oikeat materiaalit sekä tarvikkeet ja käyttää niitä taloudellisesti. Hän on kustannustietoinen ja ottaa huomioon toiminnan kokonaistaloudellisuuden. Hän on yhteistyökykyinen. Hän osaa palvella asiakkaita hyvin yrityksensä palveluperiaatteiden mukaisesti. Hän noudattaa turvallisuutta työn suorituksessa ja työympäristön järjestyksessä.

Suoritus hylätään, jos työlle varattu kohtuullinen aika selvästi ylittyy. Lisäksi selkeä piittaamattomuus sähkö- ja työturvallisuudesta tai epäasiallinen käytös asiakasta tai muita kohtaan johtaa välittömään keskeytykseen ja näytön hylkäämiseen. (kunnossapidon ammattitutkinnon perusteet 2004, 37-38).

16. Arviointiesityksen tekeminen ja dokumentointi

Näyttötutkintojen arvioinnissa ja dokumentoinnissa sovellamme tutkintojenperusteissa olevia arviointikriteereitä. Tutkintosuoritusten arviointipäätökset tehdään näytön jälkeisessä arviointikokouksessa arviointikeskustelun perusteella. Arviointikeskusteluun ja päätöksentekoon osallistuvat näytön vastaanottajat. Päätöksistä laaditaan arviointipöytäkirja. Oikaisuvaatimuksen mahdollisuudesta ilmoitetaan tutkintoon osallistuville kirjallisesti. Tutkintotodistukset tehdään oppilaitoksessamme, josta ne lähetetään tutkinto-

toimikunnan puheenjohtajalle allekirjoitettavaksi. Näytön suorittajan itsearviointi huomioidaan osana arviointitietoa. Itsearviointitaito on osa omaa ammatillisuutta ja arvioinnissa huomioidaankin onko tutkinnon suorittajan oma käsitys suorituksesta samankaltainen kuin muiden arvioijien. Mahdolliset jääviystilanteet ennakoidaan ammattitaidon osoitamis suunnitelmaa laadittaessa ja arvioijia nimettäessä. Jääviys voi tulla kyseeseen silloin, kun opettaja on keskeisesti osallistunut näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen opetukseen. Tarkemmin jääviydet on luettavissa hallintolaissa.

Kolmikantainen arviointipäätös syntyy keskustellen. Mahdollisissa ristiriitatilanteissa yhtenevä arviointipäätös muodostetaan tutkinnon perusteiden ja työelämän vaatimusten pohjalta. Osaamisen arviointi ja arviointipäätös tehdään työnantaja-, työntekijä- ja koulutustahojen edustajien yhteistyönä. Jos erimielisyyksiä esiintyy päätöksen teossa, niin päätös muodostuu arvioijien enemmistöpäätöksellä. Erimielisyys ja siitä äänestäminen kirjataan arviointipöytäkirjaan ja siitä tiedotetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi luonnollisesti aina halutessaan tehdä uuden arvioinnin ja/tai muuttaa päätöstä. Mikäli näytössä havaitut puutteet ovat tutkinnon suorittamisen kannalta vähemmän merkityksellisiä, kuten dokumentointi tai muut tekniset puutteet, näyttöä voi täydentää esim. suullisesti. Mikäli joku arvioijista tai tutkinnon suorittaja ilmoittaa epäilevänsä jääviyttä, kyseinen arvioija vaihdetaan. Näyttötöiläisyyden henki ja arvioinnin moraalit pidetään sellaisena, ettei jääviyttä voida epäillä.

Arvioinnin dokumentointi

Tutkinnon järjestäjä arkistoi arviointilomakkeet, joihin on kirjattu ammattitaidon arviointi perusteluineen. Samoin tutkinnon järjestäjän vastuulla on arkistoida näytön aikana tuotetut arvioinnin kannalta keskeiset tulokset. Vastuu todistusten arkistoinnista ja tarvittaessa kopion antamisesta tutkinnon suorittajalle on näyttötutkinnon järjestäjällä. (Opetushallitus, 2007, 40)

Arviointitietojen säilyttämisessä tulee ottaa huomioon arvioinnin oikaisupyyntömenettely. Kaikkea asiaan kuuluvaa arviointiaineistoa tulee säilyttää vähintään kaksi kuukautta, koska näytönsuorittaja voi pyytää siihen oikaisua kahden kuukauden kuluessa. Dokumentoinnin tulee tapahtua siten, että sen avulla voidaan tarvittaessa tehdä uusi arviointi, vaikka tehty työ on jo jäänyt historiaan. Hylätyssä suorituksessa tulee mainita se tutkinnon perusteen kohta, jossa vaadittava osaaminen ei ole täytynyt sekä puutteet, jotka johtivat suorituksen hylkäämiseen.

Tutkinto- ja osatutkintotodistusten allekirjoitusta varten tutkintotoimikunnalle toimitetaan tutkinnon suorittajakohtainen yhteenveto liitteen 3 mukaisesti tai muulla toimikunnan määrittämällä tavalla. Lisäksi ylläpidetään tutkintotietokantaa tutkintotoimikunnan määrittämällä tavalla.

Päivitetty tutkintotietokanta sekä yhteenveto toimitetaan tutkintotoimikunnalle:

- allekirjoitettavien todistusten yhteydessä,
- välittömästi näytön hylkäävän arviointipäätöksen jälkeen sekä
- tutkintotoimikunnan näitä muutoin pyytäessä

Tutkintotoimikunnan pyytäessä toimitamme muita dokumentteja arvioinnin yhteenvetolomakkeen liitteeksi.

Ammattitutkinnosta arkistoidaan seuraavat kokonaisuudet:

- ammattitaidon osoittamissuunnitelma
- näyttöön osallistuneiden henkilöiden nimilista
- kuvaus/tiivistelmä näytön antajien näyttöaineistosta tai suorituksista
- näytön antajien suoritusten arviointilomakkeet ja mahdolliset vapaamuotoiset perustelut, palautteet tai muistiinpanot
- arviointien ja suoritusten yhteenveto
- suorittajakohtaiset pöytäkirjat
- arviointikokouksen pöytäkirja
- tutkintoraportti
- vahvistettujen tutkinto- ja osatutkintotodistusten jäljennökset

Yhteenvetotaulukon toimitamme tutkintotoimikunnalle oppilaitoksen edustajan allekirjoituksella varustettujen tutkintotodistusten kanssa.

17. Arvioinnista, oikaisumenettelystä, tutkintosuoritusten uusinnasta ja arviointipäätöksestä tiedottaminen

Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä, työssä ja toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta. Näytön arvioijat havainnoivat ja haastattelevat tutkinnon suorittajaa tutkintotilaisuudessa ja tiedot kirjataan arviointilomakkeeseen.

Näyttöympäristön tulee olla mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammattihallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Arvioinnissa tulee kiinnittää huomio ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalin hallintaan, sekä työprosessin hallintaan. ((Kunnossapidon ammattitutkinnon perusteet 2004,7-8).

Tutkinnon osien arvioinnit suoritetaan näyttökeskustelussa. Arviointi suoritetaan kolmikantaisesti; työntekijän, työnantajan ja tutkinnon järjestäjän edustajan (näyttötutkintomestari) kanssa. Kolmikanta-arviointi syntyy näiden henkilöiden yhteistyönä. Tutkinnon suorittajan itsearvio otetaan huomioon päätöksenteossa. Tutkinnon suorittaja ei kuitenkaan osallistu arviointipäätöksen tekoon. Jos erimielisyyksiä esiintyy päätöksen teossa, niin päätös muodostuu arvioijien enemmistöpäätöksellä. Erimielisyys ja siitä äänestäminen kirjataan arviointipöytäkirjaan ja siitä tiedotetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi luonnollisesti aina halutessaan tehdä uuden arvioinnin ja/tai muuttaa päätöstä. Näyttötutkintojen arvioinnissa ja dokumentoinnissa sovellamme tutkintojenperusteissa olevia arviointi kriteereitä. Tutkintosuoritusten arviointipäätökset tehdään näytön jälkeisessä arviointikokouksessa arviointikeskustelun perusteella. Arviointikeskusteluun ja päätöksentekoon osallistuvat näytön vastaanottajat. Päätöksistä laaditaan arviointipöytäkirja.

Mikäli arviointipäätös on hylätty, tutkinnon suorittajalla on mahdollisuus uusia näyttö seuraavassa näyttötilaisuudessa. Hylätystä suorituksesta tehdään arviointipöytäkirja, johon yksilöidään hylkäyksen syy ja viittaus tutkinnon perusteissa olevaan kriteeriin. Samassa yhteydessä tiedotetaan hylkäyksen oikaisu- ja valitusmenettelystä tutkinnon suorittajalle. Jos suorittaja on tyytymätön arviointiin, hän voi tehdä arvioinnin oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimus on toimitettava 14 vuorokauden kuluessa arviointipäätöksen tiedoksisaamisesta tutkintovastaavalle, joka toimittaa oikaisuvaatimuksen koontilomakkeen liitteenä tutkintotoimikunnalle.

Liite 2

Arvioijaluettelo

KUNNOSSAPIDON AMMATTITUTKINTO

TUTKINNON JÄRJESTÄJÄN YHTEYSTIEDOT

Järjestävä laitos Savon Koulutuskoulutuskuntayhtymä
Savon ammatti- ja aikuisopisto, Varkaus
Osmajoentie 75
78210 Varkaus

Tutkinnon järjestelyistä vastaava Kalevi Vänttinen
Savon ammatti- ja aikuisopisto
Osmajoentie 75
78210 Varkaus

OPPILAITOKSEN ARVIOIJAT

Nimi	Ammatti	Yritys	Arviointikoulutus
Hahtala Kari	Kouluttaja	SAO	Näyttömestari
Kempainen Olavi	Kouluttaja	SAO	Näyttömestari
Markkanen Jarmo	Kouluttaja	SAO	Näyttömestari
Vänttinen Kalevi	Kouluttaja	SAO	Näyttömestari
Pirskanen Toivo	Kouluttaja	SAO	Näyttömestari
Ikonen Pasi	Kouluttaja	SAO	Näyttömestari
Hirvonen Kari	Kouluttaja	SAO	Näyttömestari

TYÖNANTAJA

Nimi	Ammatti	Yritys	Arviointikoulutus
Törrönen Erkki	Yksikön päällikkö	YIT- Service	Perehdytetty
Salo Petri	Työnjohtaja	StoraEnso	Perehdytetty
Lappalainen Tuomo	Projektipäällikkö	YIT- Service	Perehdytetty
Pirinen Seppo	Työnjohtaja	StoraEnso	Perehdytetty
Tahvanainen Timo	Työnjohtaja	StoraEnso	Perehdytetty
Junkkarinen Markku	Työnjohtaja	Ac Sähkö	Perehdytetty

TYÖNTEKIJÄ

Nimi	Ammatti	Yritys	Arviointikoulutus
Linberg Kimmo	Asentaja		Kyllä
Kantanen Hannu	Sähköasentaja	StoraEnso	Kyllä
Manninen Mikko	Insinööri		Kyllä
Tiainen Jarmo	Yliasentaja	YIT OY	Kyllä
Jäntti Pertti	Yliasentaja	YIT OY	Kyllä
Jalkanen Erkki	Vuorolaitosmies	StoraEnso	Kunnossapidon AT
Glumerus Timo	Sähköasentaja	YIT OY	Perehdytetty

Liite 3

Yhteenvetoluettelo

Tutkinnon suorittaja: Matti Meikäläinen sotu: 123456-1234
 Tutkinto: Kunnossapidon ammattitutkinto

Tutkinnon osa	Arvioinnin kohteet	Arvioinnin perusteet	Arvosana (Hyl./hyv.)	Hylkäyksen perusteet
1. Kunnossapidon toiminnot (osa 1)				
2. Kunnossapidon tiedonhallinta (osa 2)				
3. Asiakkaan prosessit (osa 3)				
4. Työsuojelu ja turvallisuus (osa 4)				
5. Automaatiokunnossapidon perusteet sähköasentajille mekaniikoille (osa 5)				
6. Sähkökunnossapidon perusteet automaatioasentajille ja mekaniikoille (osa 12)				
7. Sähkökoneiden käämintä (osa 13). Näyttö 28.2.05 Täydennysnäyttö 3.4.05	Työkalu-, työturvallisuus ja työmenetelmä- sekä laitetuntemus, Muuntajien ja moottoreiden rakenne ja toimintaperiaate-tuntemus. Yhteisteisten osien sisältöjen huomioiminen osan näytössä.	Hallitsi osan vaatimukset vianhaun, laitetuntemuksen, työvälineiden, työturvallisuuden, työmenetelmien, koestusten ja dokumentoinnin osalta. Koestusmittauksissa esiintyi haparointia, jonka johdosta opiskelijalle määrättiin lisänäyttö.	Mittausten suhteen vaatii täydennynäytön. Hyväksytty	Eristysvastusmittaus unohdettiin. Jännitekoee vaiheiden välillä ja runkoa vasten epävarmaa, jossa vaati opastusta vastaanottajilta. Uusittavassa täydennysnäytössä ei huomautettavaa.
8. Tehonsiirto (osa 28)				
9. Laakerointi (osa 29)				

Liite 4

Ammattitaidon osoittamissuunnitelma

Ammattitaidon osoittamissuunnitelma sekä opiskelusuunnitelma muodostavat yhdessä henkilökohtaisen opiskeluohjelman. (Opetushallituksen määräys 47/011/2000)

Näyttötutkinnon suorittaja: _____ sos. tunnus _____

Tavoitteena oleva tutkinto: _____

(merkitse tutkinto näkyviin, vaikka tavoitteena olisi vain osatutkinnon suoritus)

Tutkinnon osa	Tutkintovastaa- va oppilaitokses- ta	Suunniteltu suoritusaika	Suori- tus- paikka	Näytön suoritus- tapa	Muut tutkinnon osaa koskevat merkit

Lisätietoja:

Mikäli tutkinnon suorittaja tulee tutkintoon ilman valmistavaa koulutusta, tehdään lähtötason tarkistus. Siinä todetaan edellytykset näytön suorittamiseen. Aiemmin suoritettut näytöt huomioidaan näyttösuunnitelmassa täysimääräisenä. Tarvittaessa näyttösuunnitelmaan tehdään tarkennuksia ja muutoksia, joista näyttöjen suorittaja ja koulutuksen edustaja sopivat.

Ammattitaidon osoittamissuunnitelma laadittu _____ ssa

_____ kuuta vuonna 200____.

Suorittajan allekirjoi-
tus: _____

Järjestäjän allekirjoi-
tus: _____

Koulutuksen hankkijan allekirjoi-
tus: _____

Liite 5**Arviointilomake**

Tutkinnon nimi: _____

Näyttö: _____

Suoritus aika ja paikka: _____

Näytön suorittaja: _____

Vastaanottajat: _____

Kääntöpuolella on arviointilomake, jossa on listattu arviointikohdat. Kirjaa näytön aikana tekemäsi huomiot kohtaan huomioita ja merkitse suorittajan saavuttama pistemäärä taulukkoon. Taulukko on jaettu kahteen osaan, joista ensimmäistä käytetään suorituksen aikaiseen arviointiin ja toista lopputulosten arviointiin. Arviointilomakkeessa on lueteltu arviointikohdat.

HUOM. Arkistoi tämä arviointilomake mahdollisia myöhempiä kiistatapauksia varten.

NÄYTÖN TULOS YHTEENSÄ: _____ PISTETTÄ

Maksimi pistemäärä: 50 pistettä

Näyttö ehdotetaan HYVÄKSYTTÄVÄKSI / HYLÄTYKSI

Mahdollisen hylkäyksen syy: _____

Aika ja paikka: _____

Arvioitsijoiden allekirjoitus: _____

HUOMIOITA: _____

NÄYTÖN ARVIOINTI

Arviointikohdan suoritus tasolla nolla aiheuttaa koko näytön hylkäyksen.

TYÖSUORITUKSET	Osaa itsenäisesti	5	▼	
	Osaa vähäisen opastuksen avulla	3	▼	
	Osaa neuvomalla	1	▼	
	Ei osaa	0	▼	
Arviointikohdat				▼
Kirjoita tähän arvioinnin ydinkohdat, joita vastaanottaja tarkkailee tehtävän suorituksen aikana				
				/5 p.
				/5 p.
				/5 p.
				/5 p.
				/5 p.
LOPPUTULOKSET	Moitteeton tuotos	5	▼	
	Hieman huomautettavaa	3	▼	
	Paljon huomautettavaa, kuitenkin toimiva	1	▼	
	Ei toimivaa tuotosta	0	▼	
Arviointikohdat				▼
Kirjoita tähän arvioinnin ydinkohdat, jotka vastaanottaja arvioi tehtävän suorituksen jälkeen valmiista työstä				
				/5 p.
				/5 p.
				/5 p.
				/5 p.
				/5 p.
			Pisteet yhteensä	/ 50 p.

Pisteet lasketaan yhteen. Lopullinen pistemäärä kääntöpuolelle

Tehtävä on hyväksytty kun 60 % kokonaispistemäärästä on saavutettu. (30 pist.)

Itsearviointi

Arviointikohdan suoritus tasolla nolla saattaa aiheuttaa koko näytön hylkäyksen.

TYÖSUORITUKSET	Osaa itsenäisesti	5	▼
	Osaa vähäisen opastuksen avulla	3	▼
	Osaa neuvomalla	1	▼
	Ei osaa	0	▼
Arviointikohdat			▼
Kirjoita tähän arvioinnin ydinkohdat, joita vastaanottaja tarkkailee tehtävän suorituksen aikana			
			/5 p.
			/5 p.
			/5 p.
			/5 p.
			/5 p.
LOPPUTULOKSET	Moitteeton tuotos	5	▼
	Hieman huomautettavaa	3	▼
	Paljon huomautettavaa, kuitenkin toimiva	1	▼
	Ei toimivaa tuotosta	0	▼
Arviointikohdat			▼
Kirjoita tähän arvioinnin ydinkohdat, jotka vastaanottaja arvioi tehtävän suorituksen jälkeen valmiista työstä			
			/5 p.
			/5 p.
			/5 p.
			/5 p.
			/5 p.
		Pisteet yhteensä	/ 50 p.

Liite 6

Arviointipöytäkirja

Savon Ammatti ja Aikuisopisto
Osmajoentie 75
78210 Varkaus
Puh 044- 7858355

Päivämäärä

E-mail: <http://www.sakky.fi>

Näyttötutkinnon arviointiryhmän kokous

Aika:

Paikka:

Läsnä:

1. KOKOUKSEN AVAUS JA JÄRJESTÄYTYMINEN

Kokoonkutsuja Matti Meikäläinen avasi kokouksen. Puheenjohtajaksi valittiin Jussi Juonio ja sihteeriksi Matti Meikäläinen

2. NÄYTTÖTUTKINTOJEN ARVIOINNIT

Kokouksessa käytiin läpi Kunnossapidon ammattitutkintoon liittyvät näytöt, sekä niistä laaditut suorittajakohtaiset arvioinnit. Arviointikokous päätti annettujen näyttöjen osalta seuraavaa:

Hyväksytyjä koko tutkintoja:

kunnossapidon ammattitutkintoon n kpl

Hyväksytyjä tutkinnon osia: n kpl

Hylättyjä suorituksia: n kpl

Yksilökohtaiset arvioinnit ja arviointilausunnot selviävät liitteenä olevista suorittaja-kohtaisista arviointipöytäkirjoista ja näyttöjen suorittamisen kokonaistilanne liitteen yhteenvetokoosteesta.

Todettiin, että mekaanisen kunnossapidotutkinnon ammattitutkinnon suorittajia oli (henkilöiden nimet) ja osien arvioijina ovat toimineet taulukossa ilmoitetut arvioijat.

arvioijat	kunnossapidon toiminnot	kunnossapidon tiedonhallinta	asiakkaan prosessit	työsuojelu ja turvallisuus	laakerointi	hydrauliikka	tehon siirto	voitelu- huolto	automaatio- kunnossapidon perusteet

Sähköpuolen kunnossapidon ammattitutkinnon suorittajia oli (henkilöiden nimet) Osien arvioijina ovat toimineet taulukossa ilmoitetut arvioijat.

arvioijat	kunnossapidon toiminnot	kunnossapidon tiedonhallinta	asiakkaan prosessit	työsuojelu ja turvallisuus	mittaus- anturit ja toimilaitteet	hydrauliikka	automaatio laitteiden ohjelmointi	sähkökäytöt	prosessi sähkö- asennukset

3. KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Kokous päättyi klo

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Matti Meikäiläinen

LIITTEET:

Yhteenvetotaulukko